

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง จำแนกตาม ลังกัดของโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน และค่านิยมทางวิชาชีพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เป็นพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 14 แห่ง มีพยาบาลประจำการ จำนวนทั้งสิ้น 2,443 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานให้บริการพยาบาลผู้ป่วยโดยตรงในหอผู้ป่วยสามัญ และมีนักศึกษาพยาบาลชั้นฝึกภาคปฏิบัติ ในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และหอผู้ป่วยหนัก

2. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพมาอย่างน้อย 1 ปี (จำนวนประชากรดังเสนอในตารางที่ 1)

ตัวอย่างประชากร

1. ประมาณขนาดตัวอย่างประชากรโดยการคำนวณตามการคำนวณของยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน 5 % ได้ตัวอย่างประชากร 344 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มให้เป็น 350 คน เพื่อให้ได้สัดส่วนของตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงพยาบาล

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling)

ก. จำนวนจำนวนตัวอย่างประชากร ในแต่ละโรงพยาบาล โดยการคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล ดังแสดงในตารางที่ 1

ข. ทำบัญชีรายชื่อหอผู้ป่วยทั้งหมดใน 14 โรงพยาบาล แยกเป็นแผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกสูติ-นรีเวชกรรม แผนกกุมารเวชกรรม และแผนกหอผู้ป่วยหนัก

ค. ทำการสุ่มตัวอย่างประชากร ในแต่ละแผนกตามสัดส่วนตัวอย่างประชากรที่คำนวณได้ ของแต่ละแผนกของโรงพยาบาล โดยการสุ่มแบบง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ได้ตัวอย่างประชากรดังแสดงในตารางที่ 1/1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรของพยาบาลประจำการ
จำแนกตามสังกัดโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	โรงพยาบาล	ประชากร (จำนวนคน)	ตัวอย่างประชากร (จำนวนคน)
<u>ทบวงมหาวิทยาลัย.</u>			
	ศิริราช	561	77
2.	รามธิบดี	222	31
<u>กระทรวงสาธารณสุข</u>			
3.	ราชวิถี	93	17
4.	เลิดสิน	42	7
5.	เต็ก	82	12
6.	นพรัตนราชธานี	48	7
<u>กระทรวงมหาดไทย</u>			
7.	วชิรพยาบาล	356	50
8.	เจริญกรุงประชารักษ์	141	20
9.	ตากสิน	109	15
10.	กลาง	168	22
11.	ตำรวจ	158	21
<u>กระทรวงกลาโหม</u>			
12.	ภูมิพลอดุลยเดช	252	40
13.	พระมงกุฎเกล้า	116	17
14.	สมเด็จพระปิ่นเกล้า	95	14
รวม		2,443	350

ตารางที่ 1/1 จำนวนตัวอย่างประชากรของพยาบาลประจำการ จำแนกตามสังกัดของ
โรงพยาบาล และแผนกที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	โรงพยาบาล	อายุกรรม	คัลยกรรม	แผนก			รวม (จำนวนคน)
				กุมารเวช- กรรม	สูติ-นรี เวชกรรม	หอผู้ป่วย หนัก	
<u>ทบวงมหาวิทยาลัย</u>							
1.	ศิริราช	18	16	15	12	9	70
2.	รามธิบดี	10	8	7	5	-	30
	รวม	28	24	22	17	9	100
<u>กระทรวงสาธารณสุข</u>							
3.	ราชวิถี	5	8	-	4	-	17
4.	เลิดสิน	1	1	1	2	2	7
5.	เด็ก	4	4	4	-	-	12
6.	นพรัตนราชธานี	2	1	2	2	-	7
	รวม	12	14	7	8	2	43
<u>กระทรวงมหาดไทย</u>							
7.	วชิรพยาบาล	13	19	5	13	-	50
8.	เจริญกรุงประชารักษ์	7	6	2	5	-	20
9.	ตากสิน	3	3	2	3	2	13
10.	กลาง	3	5	3	5	4	20
11.	ตำรวจ	5	4	3	5	4	21
	รวม	31	37	12	34	10	124
<u>กระทรวงกลาโหม</u>							
12.	ภูมิพลอดุลยเดช	8	8	8	8	8	40
13.	พระมงกุฎเกล้า	4	5	3	3	2	17
14.	สมเด็จพระปิ่นเกล้า	2	4	2	2	4	14
	รวม	14	17	13	13	14	71

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาการในคลินิก

2. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การประชุมปรึกษา การประชุมวิชาการ การวิจัย การสอนผู้ป่วยและญาติ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของพยาบาลประจำการเกี่ยวกับสังกัดของโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน และการเข้าร่วมในกิจกรรมวิชาการ จำนวน 8 ข้อ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางวิชาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเกอร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยให้พยาบาลวิชาชีพเลือกตอบตามความคิดเห็นที่แท้จริงเพียงคำตอบเดียว ซึ่งประกอบด้วยค่านิยมทางบวก 12 ข้อ และค่านิยมทางลบ 2 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

คำตอบ	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

อนึ่ง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางวิชาชีพ โดยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางวิชาชีพจากการศึกษาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523) เรื่อง "ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย" มาเป็นแนวทางในการสร้าง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิก ซึ่งประกอบด้วย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	13	ข้อ
การประชุมปรึกษา	8	ข้อ
การประชุมวิชาการ	12	ข้อ
การวิจัย	10	ข้อ
การสอนผู้ป่วยและญาติ	16	ข้อ
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล	20	ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ ดังนี้คือ

คะแนน	5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ ซึ่งประกอบด้วย

ปัญหาจากหน่วยงานและผู้บริหาร	24	ข้อ
ปัญหาจากพยาบาลประจำการ	24	ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และเปิดโอกาสให้เพิ่มเติมได้

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

ทำการทดสอบความตรงของเครื่องมือ โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลด้านการศึกษา ด้านบริการพยาบาลและผู้บริหารการพยาบาล จำนวน 11 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้นได้นำผลที่ได้รับกลับมาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการตัดสิน คือ ข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล 9 ใน 11 ท่าน เห็นตรงกัน ถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา ส่วนข้อที่ไม่ได้ตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากรพยาบาลประจำการ ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรจริง ในโรงพยาบาลราชวิถี 15 คน โรงพยาบาลเลิดสิน 15 คน ได้แบบสอบถามคืน 30 ฉบับ นำมาคำนวณหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม และเมื่อนำแบบสอบถามซึ่งได้คืนมาจำนวน 338 ฉบับ มาหาความเที่ยงด้วยวิธีเช่นเดิม ซึ่งได้เสนอผลการคำนวณความเที่ยงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการคำนวณความเที่ยงก่อนและหลังการใช้แบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง	
	กลุ่มตัวอย่าง ที่ทดลองใช้	กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย
ค่านิยมทางวิชาชีพ	.90	.81
กิจกรรมวิชาการในคลินิก	.97	.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร 14 แห่ง ให้อนุญาตส่งแบบสอบถามเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ตลอดทั้งการรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยภายใน 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 4 สัปดาห์ คือ ตั้งแต่ 20 มีนาคม 2535 ถึง 17 เมษายน 2535 แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ได้แสดงรายการไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามสังกัดของโรงพยาบาล

สังกัด	ส่งไป (ฉบับ)	จำนวน แบบสอบถามที่สมบูรณ์ (ฉบับ)	คิดเป็นร้อยละ
ทบวงมหาวิทยาลัย	108	100	92.59
กระทรวงสาธารณสุข	43	43	100.00
กระทรวงมหาดไทย	128	124	96.87
กระทรวงกลาโหม	71	71	100.00
รวม	350	338	96.57

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS* (Statistic Package for the Social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของประชากร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามสังกัดของโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ทำงานและระดับค่านิยมทางวิชาชีพ.

2. ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมทางวิชาชีพ วิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์จากค่าคะแนนเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.50 ขึ้นไป	คือ	ระดับเห็นว่ามีค่านิยมทางวิชาชีพสูง
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	คือ	ระดับเห็นว่ามีค่านิยมทางวิชาชีพปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.49 ขึ้นไป	คือ	ระดับเห็นว่ามีค่านิยมทางวิชาชีพต่ำ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการรายงานการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิก วิเคราะห์โดย

3.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในกิจกรรมแต่ละด้าน และเป็นรายชื่อ โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การจัดระดับของกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 อยู่ในระดับปฏิบัติการ
น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 อยู่ในระดับไม่ปฏิบัติการ

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการจำแนกตามสังกัดของโรงพยาบาล 4 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน 5 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 3 กลุ่ม และค่านิยมทางวิชาชีพ 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson, 1981)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\Sigma x}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย
 Σx = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = จำนวนประชากร

2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ประคอง กรรณสูต, 2525)

$$\text{สูตร} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{\Sigma (x - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

โดย S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\Sigma (x - \bar{X})^2$ = ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ย
 N = จำนวนข้อมูลในกลุ่มประชากร

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) (ประกอบ กรรณสูต ,2525)

แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms=ss/df	F
ระหว่างกลุ่ม	K-1	SS_u	$ms_u = \frac{SS_u}{k-1}$	$\frac{Ms_u}{Ms_w}$
ภายในกลุ่ม	N-K	$SS_w = SS_t - SS_u$	$MS_w = \frac{SS_w}{N-K}$	
รวม	N-1	SS_t		

เมื่อ SS_t = ผลบวกของกำลังสองของส่วน
เบี่ยงเบนทุกกลุ่ม

SS_u = ผลบวกของกำลังสองของส่วน
เบี่ยงเบนระหว่างกลุ่ม

SS_w = ผลบวกของกำลังสองของส่วน
เบี่ยงเบนภายในกลุ่ม

MS_w = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
ภายในกลุ่ม

Ms_u = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
ระหว่างกลุ่ม

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมดทุกกลุ่มรวมกัน

K = จำนวนกลุ่ม

df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparion of Mean) ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' Method) (ประคอง กรรณสูต ,2525)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k - 1)}$$

เมื่อ M_1, M_2 = คะแนนเฉลี่ยของคะแนนแต่ละกลุ่ม
 n_1, n_2 = จำนวนตัวอย่างประชากรในกลุ่มที่ 1, 2
 MS_w = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
 K = จำนวนกลุ่ม

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย

การคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคำนิยามทางวิชาชีพ และแบบรายงานปฏิบัติการกรมงานวิชาการ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ,2527)

สูตร

$$r = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_1^2}{s_t^2} \right)$$

โดย r = ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ
 $\sum s_1^2$ = ผลรวมความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ
 s_t^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ
 n = จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม